

**ОКАЗИОНАЛИЗМИТЕ В ТЕКСТОВЕ ОТ СЪВРЕМЕННАТА
БЪЛГАРСКА ПРЕСА (2007 – 2010 г.)¹**

доц. д-р Веселина Ватева
Бургаски свободен университет

**OCCASIONALISMS IN THE TEXT OF THE CONTEMPORARY
BULGARIAN PRESS (2007 – 2010)**

Assoc. Prof. Dr. Veselina Vateva
Burgas Free University

РЕЗИОМЕ: В статията се разглежда употребата на окказионализмите в българските вестници в периода 2007 – 2010 г. Авторските неологизми се анализират от словообразователно гледище. Обръща се внимание върху тяхната експресивност и изразената авторова оценка.

Ключови думи: *окказионализми, преса, словотворчество, експресивност, оценяване*

ABSTRACT: The article reviews the use of occasionalisms in the Bulgarian newspapers during the period 2007 – 2010. They have been analyzed from word formation point of view. Attention is paid to their expressiveness and of the author's assessment manifested by them.

Key words: *occasionalism, press, word formation, expressiveness, assessment.*

В периода след 1989 г. в езика на българските вестници настъпват значителни промени, свързани с обществените катаклизми. Тези промени са специфични и във времето, когато България става член на ЕС, и особено много се отнасят до неологизмите. Медийният език се освобождава от своята скованост от строги норми, от баналните шаблонни фрази. Навлиза във време на разкрепостеност, доминиращ процес на колоквиализация, засилена експресивност. Употребяват се повече разговорни думи и лексеми с преносно значение. Обществените промени се отразяват в езика с много неологизми – езикови неологизми (назоваващи новите реални или заместващи остарелите думи) и речеви неологизми, т.е. окказионализми (изразяващи авторовата оценка и емоционалност).

Т. Бояджиев определя окказионализмите като „нови, временни и случайни смислови единици, индивидуални построения, а не думи в пълния смисъл, защото реално не съществуват и не притежават най-характерната особеност на

¹ Статията е по проект “Етнопсихолингвистични и социолингвистични аспекти на медийния език на пресата в България”, финансиран от Фонд „Научни изследвания” на МОН.

думите – да бъдат възпроизводими единици на езиковия стандарт” (Бояджиев, 2002: 257).

Според В. Въргов „оказионализъмът е лексикално образувание, което реално не съществува като дума в езика, но такава дума е напълно възможна и говорещият я употребява” (Въргов, 1998: 227-228).

В. Зидарова посочва, че оказионализмите „възникват по конкретен случай в даден речеви контекст. Това може да стане в разговорната реч за целите на ежедневно общуване или в художествения текст, в резултат на творческите намерения на автора. И в двата случая те не са предназначени за колективна комуникация и обикновено не се превръщат в системноезикови елементи ... най-често не биват възпроизвеждани повторно” (Зидарова, 1998: 107).

В. Бонджолова в своята книга, посветена на оказионализмите в медийните текстове, дава определение на тези лексеми, като обръща внимание върху механизма на словотворчество на техния автор – „всяка нова дума, създадена за нуждите на конкретен текст, която е резултат от преднамерена лексикална, семантична и графична проява на словотворчество или трансформация на наличния лексикален състав с експресивна функция” (Бонджолова, 2007: 15).

Авторката отбелязва също важна особеност на оказионализмите в медиите – „те са пряко зависими от два основни фактора словотворчество и контекст. Словотворството се проявява във възможността, предоставена на говорещия, да ги създаде; разбирането им във връзка с текста, в който функционират, е задължение на реципиента” (Бонджолова, 2007: 11).

За влиянието на речевата ситуация върху медийния текст и връзката с оказионализмите пише и Ант. Замбова. Тя посочва, че силната ситуационна обусловеност е жанрово специфична за пресата. „Освен множеството оказионализми и неясни прозвища... за популярния ни печат са типични и мъглявите метафорични употреби на експресивна лексика, които допълнително увеличават ситуационната обвързаност на текстовете” (Замбова, 2000: 75).

Подробно анализира промените, настъпили в медийния език в новото време, Кр. Стоянов. За назоваване на новите реалии, за изразяване на емоции и оценъчност особено значение имат неологизмите и от тях оказионализмите. Кр. Стоянов обръща внимание, че „неотменната наложителност за промяна на вече познатия (тъкмо защото е успешен) и банализиран изказ обуславя интензивността на търсене на нови словотворчески и структурни модели на езика” (Стоянов, 1999: 90).

Л. Цонева насочва погледа си към словообразуването на оказионализмите и го представя като езикова игра – „Към проявите на езиковата игра на словообразователно равнище безспорно се отнася образуването на оказионални думи. Нещо повече – езиковата игра изобщи най-често е именно „измислянето”, „съчиняването” на нови, непознати, в повечето случаи „смешни” езикови единици – на първо място лексикални, а също морфологични и синтактични” (Цонева, 2002: 48).

В нашия анализ се опираме върху класификацията на словообразователните начини при оказионализмите, направена от В. Бонджолова. Тя уточнява, че използва опита на предишни изследвания, но не ги повтаря, ръководи се основно

от ексцерпирания материал от медийните и рекламните текстове (вестници, списания, радио, телевизия). Отчита особеностите както на традиционните, така и на окационалните словообразователни начини. Отбелязва 16 основни начина, които имат и подвидове – морфемна деривация, композиция, абрeвиация, универбизация, семантично словообразуване, конверсия, формално-смислова лексикализация, реетимологизация, блендинг, редупликация, субституция, епентетично словообразуване, метатезно словообразуване, креация, редеривация, графично словообразуване (Бонджолова, 2007: 27).

В нашето изследване анализираме примери само от вестници в периода 2007 - 2010 г. и сме открили случаи само на девет от тези словообразователни начини.

1. Морфемна деривация

С най-голяма фреквентност като словообразователен начин на окационализми в разглежданите от нас текстове от вестници е морфемната деривация.

1.1. Суфиксация – към основата на дадена дума се прибавя суфикс:

[-джия]: Турци искат *голаджия* на „Марек” (24 ч., 9.06.2007); *Ченгеджийницата* (ченгеджия и суфикс [-ниц]) в тази страна сякаш никога няма да свърши (Стандарт, 26.10.2009). Суфиксът [-джия] е от турски произход, прибавен е към съществителни имена *гол, ченге* и са образувани съществителни имена от м. род за лица, изпълняващи определена дейност. Суфиксът придава ироничен оттенък на думите.

[-лия]: Турски суфикс, който също носи отрицателна оценка за думите, в които се намира – В Бургас разпродават имоти на *борчлии* (Монитор, 28.05.2010).

[-изация]: Думите на Николов и коментарът на премиера С. Станишев, че правителството може да се справи с *мутризацията*, обаче се възприемат като добър знак сред червените в Дупница (Груд, 24.09.2007); В СОС има група, изповядваща парадоксалната теза, че *циганите ще се интегрират... чрез гетоизация* (Монитор, 3.03.2007). Суфиксът [-изация] е от латински, прибавен е към съществителните имена *мутра, гето*, които са разговорни думи, и новосъздадените лексеми означават ‘процес на придобиване на качествата, означени с мотивиращата основа’, като едновременно се изразява и отрицателна оценка.

[-изъм]: Гръцки по произход суфикс, с който се образуват абстрактни съществителни имена, характерни за книжната лексика – *Не е тероризъм, а финансов безхаберизъм* (Сега, 1.08.2009). В случая е свързан с разговорната дума *безхаберие* и от разностилието се получава комичен ефект.

[-аж]: Суфикс от френски произход, с който се образуват съществителни, означаващи действия, но по-рядко срещащи се в разговорния, отколкото в другите стилове (арбитраж, инструктаж, монтаж, тираж, саботаж и др.). В нашия пример е прибавен към разговорна лексема, което отново се прави с цел осмиване и

отрицателна оценка – *В следващите дни всички ще изпитат на гърба си последиците от престъпната политика на **слугинаж** към Русия, която това правителство и този президент целенасочено прокарваха* (**Капитал**, 17.01.2009).

[-ко + вец] / **[-льо + вец]**: *Останалите **мълчаливковци** – още 7 броя, са напълно неизвестни* (**Монитор**, 4.07.2007); *Който плати, ще го направи не защото знае, че Агджа ще каже „чистата истина”, а защото ще продаде думите на терориста още по-скъпо – на нас, потребяващите медиите **любопитковци*** (**Сега**, 19.01.2010); *Шмугването е глаголът на прехода... **Шмугловците** на прехода* (**Труд**, 19.05.2009). Суфиксите **[-ко]** + **[-вец]** се прибавят към основите на прилагателните имена **мълчалив** и **любопитен**, и към глагола **скатавам се**. Суфикс **[-ко]** смекчава придаването на отрицателна оценка, а суфикс **[-вец]** обобщава качеството за много хора. Суфиксите **[-льо]** + **[-вец]** се прибавят към основата на глагола **шмугвам се**, като суфикс **[-льо]** е с негативна експресивност.

[-ар]: *Ние няма да се спираме на въпроса защо правителството не вземе да ограничи бизнеса на **дедесарите** – в България се крадат до 1,2 млн. лв. от ДДС годишно* (**Труд**, 13.10.2007); *Знайно е, че във всяка професия има и първенци, има и **опаишкари*** (**Дума**, 7.05.2007). С тази наставка по правило се образуват съществителни за лица според професията им (книжар, библиотекар, лекар и др). В поново време се създават съществителни за лица от името на партията, в която членуват, но те са вече езикови неологизми (седесар, бесепар, депесар и др). В нашите примери съществителните са имена за лица, едното е образувано от абривиатура (ДДС), другото – от съществителното нарицателно **опаишка**. В семантично отношение назованите лица притежават признаците на обектите от мотивиращите основи.

Суфикси за образуване на съществителни собствени имена:

[-ния]: *България е най-ислямската страна в ЕС с 1 млн. мюсюлмани, които представляват една седма от населението. Европа все повече се превръща в **Еврабия*** (**Стандарт**, 21.08.2007). Тук е приложен още един словообразователен начин освен суфиксацията – композиция, свързване на две основи – **Европа** и **араби** и се получава съществително собствено за несъществуващ континент.

[-стан]: *За хората в държавата **Ватманистан** остава изводът – у нас нещата се решават само под натиск* (**Кеш**, 18.05.2007). От съществителното нарицателно **ватман** и суфикс **[-стан]** е образувано съществително собствено име на държава, свързано е с иронизирането на протестите на ватмани и шофьори.

[-ство]: *И ще оправдава получаването на ежемесечната си заплата, осигурена от джоба на **Негово Велико Балъчество** – редовния данъкоплатец* (**Кеш**, 20.07.2007). От разговорната турска дума **балък** и суфикс **[-ство]** е образувано подигравателно название на обикновения гражданин като за най-височайша особа.

Суфикси за образуване на глаголи и причастия:

[-яса]: *Костов паранояся и по темата, че страната била поставена в зависимост от Русия и Турция (Дума, 12.01.2007);*

[-ств]: *Тази пробойна са онези няколко хиляди българи, които продължават невъзмутимо и спокойно да гурбетчийстват в Либийската Джамахирия (Дневник, 12.02.2007);*

[-ете]: *Когато данните ви очевидно противоречат на действителността – сменете методиката, не се резулите (Дума, 2.08.2007);*

[-л]: *Публиката отдавна си задава въпроса, дали царистите не са джобили държавата по същия начин (Стандарт, 8.06.2007).*

Наставките са прибавени към съществителни имена и са образувани глаголи и причастията *джобили*. Експресивността се постига от това, че с чуждата по произход наставка [-яса] се създават разговорни думи, а пък в случая тя е в съчетание с медицински термин *параноя*. Наставките [-ств] и [-ете] са български, но са прибавени към разговорни, турски по произход лексеми (*гурбетчия*, *резил*). При последния оказационализъм влияние оказва и метафоричното значение на глагола (*не са джобили*).

[-ва]: *Така се получи, когато ГЕРБ за пръв път имаше мерак да импийчва президента заради посланиците в Турция и САЩ (Сега, 9.03.2010).* Българският суфикс [-ва] е прибавен към английското съществително *impeachment*, като новообразуваната дума е написана така, както се изговаря на английски. От това съчетание се получава комичен ефект, за което допринася и разговорната турска дума, която е в непосредствена близост (*мерак*). Създава се и контраст със семантиката на думата на английски, която има значение на юридически термин: ‘официален процес на обвиняване на длъжностно лице в незаконни действия, в резултат на което може да се стигне до отстраняването му от длъжност’.

Суфикс [-не] за образуване на отглаголни съществителни:

Прибавя се към основата на глаголи, които също са оказационализми – *Вчерашният, активен от политическа гледна точка за август, ден наложи нов термин в политиката, който досега се срещаше само в интернет форумите – герберясване (Дума, 14.08.2007)* (герб + ер + ясвам + не); *Много файда няма от митингуване (Кеш, 13.04.2007)* (митинг + увам + не); *Пак молуване (Капитал, 24.04, 2010)* (мол + увам + не).

Суфикси, с които се образуват оказационализми съществителни имена от ж. род:

[-ни]: *Ония юнаци и юнакини в парламента са гласували и по-големи безумия (Монитор, 5.03.2007); Градусът на купонджиите вдигнаха заклетите врагини Галена, Анелия, Глория, Камелия и Преслава (Експрес, 10.07.1008).* Съществителните имена означават лица жени и се образуват от съществителни за лица

мъже, но формите за женски род не съществуват реално в езика. По тази причина те са експресивни и обикновено с тях се иронизират лицата, които назовават.

Оказионализми, образувани само с префикси, не бяха открити.

1.2. Префиксално-суфиксално словообразуване:

[об-...-л]: *Лодката и без друго се люшка и мята, загребва жабуняк от всеобщото блато, едни **обнагнели** корупционни алигатори ръфат ту единия, ту другия борд (24 ч., 12.05.2007).* От прилагателното *нагъл* с префикс [об-] и суфикс [-л] се образува причастие със семантика на засилване, затвърждаване на качеството.

[раз-...-ств]: *В последния месец за образованието не успя да **разглаголства** само Светият синод (Дума, 20.10.2007) (от съществителното име глагол с префикс [раз-] и суфикс [-ств]).* Тук въздействието се постига поради архаичното звучене, свързано със старобългарската дума *глаголати*, която означава 'говоря'.

[на-...-ва-не]: *Импийчмънт (от англ. – обвинение, дискредитиране) се нарича процедурата, с която законодателен орган подвежда под отговорност висш представител на властта заради държавна измяна, корупция или друго тежко престъпление. **Наимпийчването** е негова имитация (Дневник, 12.11.2009).* Побългаряването на английската дума, свързването ѝ с български префикси и суфикси, затвърждава внушението за нещо фалшиво.

[о-без-...ава--не]: *Мъжете продължават да са изгубени в прехода, т.е. не са намерили себе си, за да се получи новият патриархат, защото, да припомним – за да възтържествува матриархатът на времето, причината бе крахът на патриархата. **Обезмъжаването** на нацията (24 ч., 5.01.1010).* Със суфикс [-не] е образувано отглаголно съществително от глагол, който също е оказионализъм – *обезмъжава*.

[за-...-ва]: *Заради връзката си с балерината Слави станал за бъзици от страна на екипа си: “Толкова години ни забраняваше **да се загадъваме** помежду си, а я виж сега какво стана?!” (Монитор, 4.05.2010).* Оот жаргонната дума, съществителното име *гадже* с префикс [за-] и суфикс [-ва] е образуван глагол, който носи семантиката на мотивиращата основа, но префиксът привнася и значение на по-дълбоко обвързване.

[в-...-ар-ил]: *Макар че зависи какво разбираш, като се каже чалга – има хора, дето смятат, че целият т. нар. елит плюс медиите и цялото нещастно общество **са се вчалгарили** и изпростели до крайност (Сега, 24.06.2010).* Създадено е причастие от глагол, който също е оказионализъм (*да се вчалгаря*). Експресивността възниква от разговорната дума *чалга* в съчетание с префикса [в], който внася семантиката на вманичаване.

2. Афиксоиди

В. Бонджолова определя афиксоидите (суфиксоиди и префиксоиди) като “компоненти, които по произход са лексеми или техни съкратени варианти. Днес те представляват свързващо или гранично звено между композицията и афиксацията” (Бонджолова, 2007:67).

2.1. Префиксоиди – в периода след присъединяването на България към Европейския съюз най-засилена е употребата на префиксоида *евро-*.

Когато се прибавя като първа съставна част към думи, свързани по значение с ЕС или еврото, ще определим новосъздадената дума като езиков неологизъм: *Меглена Кунева присъства вчера на откриването на новото Представителство на Еврокомисията* (24 ч., 4.01.2007); *Той заяви, че Кунева е първият еврокомисар, който посещава офиса след приемането на България в ЕС* (24 ч., 4.01.2007); *След края на заседанието депутатите ще се почерпят за еврочленството на коктейл* (24 ч., 11.01.2007); *Стоянов обаче призова симпатизантите на останалите десни малки партии да подкрепят СДС за евровота* (24 ч., 22.01.2007).

Към оказионализмите ще отнесем тези думи, в които префиксоидът *евро-* се прибавя най-често към разговорни думи и в повечето случаи не е свързан в значението си с ЕС или евро: *Интелигентни блондинки и европлейбои липсват на управляващите* (168 ч., 2.03.2007); *Горките евроченгета* (168 ч., 2.03.2007); *Пред нас се очертава страхотно евро-чалга бъдеще!* (168 ч., 20.04.2007); *Пищната церемония на първата евроромска сватба се състоя на 5 януари* (24 ч., 17.01.2007); *Продукцията на „Пайнер” са преводни гръцки хитове, в които има аренби, и хип-хоп, и евродиско, поръсени, разбира се, с малко кючек* (24 ч., 20.04.2007); *В резултат царската партия се превърна в евроджудже в сравнение с генералската* (Стандарт, 6.06.2007); *Българската мярка евроаршин не я хваща* (Монитор, 15.11.2008); *Но еврогаврата не свързва с това* (Труд, 19.01.2009); *Амнистията спаси покровители на евроизмами* (Дневник, 20.07.2009); *...еврочиновниците се превърнали в евроклетници* (Новинар, 10.12.2010); *Следващият евротарикат озаглави статия за България и причините ѝ за отказа от кандидатстване в еврозоната* (24 ч., 13.04.2010). В тези примери се търси само аналогия с активния словообразователен модел, но целта е пародиране на явлението, постигане на комичен ефект и влагане на отрицателна оценка.

2.2. Суфиксоиди:

[-логия]: *Твърденията за промени в кабинета са слухология. С този нестандартен термин лидерът на НДСВ С. Саксбургготски коментира поредните настойчиви информации за предстоящи министерски рокади* (24 ч., 16.03.2008). Суфиксоидът [-логия] се свързва с гръцката дума *logos* – ‘наука’, затова се среща като втора съставна част в названия на науки или изобщо някакви области на познанието (филология, лексикология, графология и др.). В посочения пример се пародира семантиката за научност, истинност, които нямат нищо общо със слуховете.

[-ландия]: *Схемата с подписа на кмета Борисов – Фалиландия* (Дневник, 5.11.2008) (от съществителното нарицателно име *фали* и суфиксоид [-ландия] се образува съществително собствено име на държава, като се акцентира върху лъжа, неискреност).

3. Композиция – при този словообразователен начин се сливат две основи, като в някои случаи се комбинира с морфемна деривация.

В три от примерите първата основа е от думата *мутра*: *Ватманите и шофьорите няма да забогатеят, но случката е показателна – с помощта на държавни чиновници мутро-пролетариатът винаги печели* (Стандарт, 16.05.2007); *И „Дума“ отразява на най-видно място мутробюджета – „МВР разкри далавери за 1,6 млрд. лв.“* (Сега, 8.02.2007); *Днешните български мутро-барони и политическите им чадърджии са типични тъпанари* (Монитор, 8.08.2008). Думата *мутра* е от гръцки произход и означава ‘грозно, неприятно лице’, но в нашата действителност с нея се назовават хората от силовите групировки, които се занимават с рекет, наркоразпространение, проституция, охрана и др. И в трите казуса се получава някакво антонимно значение с другата дума и оттам идва експресивността – *мутрите* и *пролетариатът* имат противоположно по стойността си материално положение; *бюджетът* са пари, които държавата отделя за определени дейности, а *мутрите* крадат от бюджета; *барон* е благородническа титла, а *мутрата* е в най-ниските прослойки на обществото по морал и нравственост.

- *За пореден път се потвърди максимата, че не е луд тоя, дето яде баницата, а този, дето му я дава...Още преди години при приватизацията на енергийните дружества...не стана ясно защо не се прилага опитът именно на тия богати държави, откъдето идват приватизаторите. Нашенската електробаница бе разделена на три* (Монитор, 8.05.2010). Съчетани са първа съставна част *електро-* и думата *баница*, която е свързана с употребения по-горе фразеологизъм, а това прави казуса още по-ефектен.

В два от примерите композицията е в съчетание с морфемна деривация: *Еврорезилия* (заглавие) (Новинар, 4.06.2010) (съчетание на част от думата *Евровизия*, като е използван и нейният суфикс [-ия] и думата *резил* – изразява критичното отношение на автора за представянето на българските певци); *Железобезпътница* (заглавие) (Капитал, 12.06.2010) (от думата *железопътен* са взети съставните части *железо-* и *-път-*, прибавени са префикс [без-] и суфикс [-ица]; полученият казус носи отрицателна оценка за проблемите в железопътния транспорт).

4. Формално-смысловата лексикализация

В. Бонджолова определя този словообразователен начин като трансформиране на словосъчетание или изречение в дума посредством семантични и графични преобразувания и обикновено съпроводено от субстантивация (Бонджолова, 2007: 87).

Преведено на нормален език, администрацията иска увеличаване на гратисния период за **нищоправене** на 10 години (*Дневник*, 16.07.2007). Изречението *Не правя нищо* е трансформирано в отглаголно съществително със суфикс [-не].

На практика всички световни пазари се сгромолясаха с по няколко процента през изминалата седмица. Дори и българският, който досега проявяваше завиден **непукизъм** по отношение на глобалните трусове (*Капитал*, 19.01.2008). Изречението от жаргона *Не ми пука* е трансформирано в съществително име със суфикс [-изъм], който е характерен за абстрактната обществено-политическа лексика, и от това противоречие произлиза експресивността.

5. Контаминация – „нелинейно образуване на оказионализми в резултат на смесването на две сходни думи, невинаги изграждащи словосъчетание, като една думата съкратена основа модифицира другата” (Бонджолова, 2007: 100).

Добрите доктори не сменят местоработата, защото местоработата няма значение – дали е в болница X или Y все тая. Те си имат своята „пациентела” и това им е достатъчно (*Сега*, 21.03.2007). Смесва се думата *пациент* със завършекът на думата *клиентела*, която се свързва със значението ‘хора, които плащат за някакви услуги’; въпреки че подчертава професионализма на лекарите, авторът ги критикува, че вземат пари от пациентите.

Червено-бяло човече с бухалка и анцуг или казано накратко, мутреница. Това е новата емблема на България, симбиозата между мартеница и мутра, поне ако съдим по мненията на чужденците кой е най-запомнящият се символ на отечеството ни. В една неотдавнашна анкета 25% от тях са посочили на първо място мартеницата, а третото е отредено на родната мутра (*Стандарт*, 25.10.2008) (съчетание между основата на думата *мутра* и морфемите [-ен] и [-ица] от *мартеница* – стилистичният ефект ясно проличава от анализа на автора, внушено е и неговото иронично отношение).

6. Субституция – “заместване на един компонент от думата (морфем или неморфем) с друг (също морфем или неморфем, но обикновено семантично натоварен, в резултат на което се създават оказионализми” (Бонджолова, 2007: 114).

Шопингът умря, да живее молингът (заглавие). *Молинг* е глагол, който изразява действието „отиване в шопинг мол и мотаене там с часове” (*Сега*, 6.09.2008) (заместване на компонента *шоп-* в английската дума *шопинг* – ‘пазаруване’ с думата *мол*, която означава ‘голям магазин’, като има връзка и с компонент в глагола *мотая се*).

7. Епентетично словообразуване (добавяне на фонем)

Хеви кметъл (заглавие). *Цонко Цонев верен на АС / ДС. Най-известният кмет рокаджия у нас Цонко Цонев, си пада по хеви музиката още от ранна детска възраст* (24 ч., 21.11.2009). Към думата *метъл*, означаваща ‘стил в музиката’ е добавена фонемата [к] от думата *кмет* и оказионализмът вече е със семантика ‘кмет, любител на метъла’.

8. Деафиксация – отстраняване на афикс от думата.

*Не става дума, че личният живот на Стоичков е неприкосновен. Разбира се, че е **прикосновен** – той е публична личност, най-успелият българин, обществото се интересува не само от златната му обувка на терена, но и от цървулите му в живота (Сега, 25.04.2007).* От думата *неприкосновен* е премахнат префиксът [не-] и оказионализъмът означава ‘открит, достъпен’.

9. Смесени начини

Някои случаи са особено интересни, защото се преплитат два или три словообразователни начина. При тях винаги е включено и графичното словообразуване.

*Голямото **заБушване** в центъра на София ще ограничи достъпа до театрите и концертните зали в събота, неделя и понеделник (Труд, 7.06.2007)* (субституция и графично словообразуване – заменена е фонемата [п] от думата *запушване* с [б] от съществителното собствено име с главна буква *Буш* – намеква се за големите задръствания в центъра на София заради посещението на Джордж Буш).

*Това са мъже на средна възраст, изглеждащи старци, които са прогонени от родните си места или роднините, които идват тук да търсят препитание и **пре-пивание** – повечето са алкохолици и блъскат обща работа, която и циганите не искат (Стандарт, 24.06.2007)* (субституция и графично словообразуване – дефис, който привлича вниманието върху смисъла на оказионализма, че действието пиене се извършва в прекалено голяма степен; фонемата [т] е заменена с [в]).

*Ще поставят навсякъде камери; ще следят стъпките и мислите ни; ще префасонират интернет в **интерГнет** (Новинар, 19.02.2008)* (епентетично и графично словообразуване – в думата *интернет* е вмъкната фонемата [г], при това с главна буква, за да се открий; образува се думата *гнет* със значение ‘потъпкване на свободите’, а оказионализъмът изразява негативната оценка на автора).

*Темидата не може да **САПАРДоса** никого (заглавие). Голяма част от делата за източване и измами със средствата от еврофондовете ще претърпят крах (Сега, 19.03.2008)* (суфиксация и графично словообразуване – собственото име САПАРД е написано с главни букви, за да се акцентира върху него, прибавен е суфиксът [-оса]; получава се и звуково, и смислово сходство с глагола *цапардоса*, все едно е заменена фонемата [с] с [ц] и значението е ‘не нанесе удар’.

*Кога ритнаха короната на царя, кога се **изГЕРБиха!** Тия, дете вчера ставаха и лягаха с „Ваше Величество“ на уста, днес вече свойски си хортуват с Бойко (Сега, 2.02.2008)* (префиксация и графично словообразуване – абривиатурата ГЕРБ е изписана с главни букви, за да привлече вниманието; образуван е глагол с префикс [из-]; отново има звуково сходство с глагола *изгърбиха* и се

създава асоциация, че тези политици, които авторът осмива, са привели работно-лепно гръб пред Б. Борисов).

Изследваният материал от пресата разкрива богатство от казионизми и разнообразни словообразователни средства. Авторските неологизми изразяват емоциите и въображението на журналиста и изключително много засилват оригиналността и експресивността на текста.

Литература:

1. Bondzholova, V. (2007), (Ne)sushtestvuvashтите dumi: okazionalното slovotvorchestvo., Izdatelstvo „Sv. Sv. K. i Metodiy”, Veliko Turnovo.
2. Boyadzhiev, T. (2002), Bulgarska leksikologiya, Izdatelstvo „Anubis”, Sofiya.
3. Vutov, V. (1998), Leksikologiya na bulgarskiya ezik., Izdatelstvo „Abagar”, Veliko Turnovo.
4. Zambova, A. (2000), Manipulativni ezikovi strategii v pechata., Izdatelstvo „Sema RSH”.
5. Zidarova, V. (1998), Ocherk po bulgarska leksikologiya, Izdatelstvo „Paisiy Hilendarski”, Plovdiv.
6. Stoyanov, K. (1999), Ezikova prestizhnost I mediyni manipulatsii. V: „Mediite I ezikut”, Sofiya, 1999, s. 90.
7. Tshoneva, L. (2002), Ezikovata igra v suvremennata publitshistika, Izdatelstvo „Faber”, Veliko Turnovo.